

Instrumenten in de overgang van secundair naar hoger onderwijs

Een systematische analyse van hun positionering

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Rapport opgemaakt door het Overlegplatform studiekeuze van secundair naar hoger onderwijs, onder co-voorzitterschap van Ann De Schepper en Peter Op 't Eynde

Vorbereiding: Overlegplatform studiekeuze van secundair naar hoger onderwijs op 1 december 2020, 14 januari 2021, 27 april 2021, 23 september 2021, 3 februari 2022, 15 maart 2022 en 24 mei 2022

Dossierbeheerder: Tine Degrande, ondersteund door Sara Dekempeneer (stagiaire KU Leuven)

Inhoud

1	Vooraf	2
2	Omschrijving van de criteria	2
3	Columbus	5
3.1	<i>Kenmerken/criteria</i>	5
1.1.1	Hoe kies ik?	5
1.1.2	Wie ben ik?	6
1.1.3	Wat kan ik?	7
1.1.4	Wat wil ik?	8
3.2	<i>Eventuele opmerkingen</i>	9
4	Klassenraad	9
4.1	<i>Kenmerken/criteria</i>	9
4.1.1	Begeleidende klassenraad	9
4.1.2	Delibererende klassenraad	12
4.2	<i>Eventuele opmerkingen</i>	13
5	Schoolresultaten	13
5.1	<i>Kenmerken/criteria</i>	13
5.2	<i>Eventuele opmerkingen</i>	14
6	Ijkingstoetsen	15
6.1	<i>Kenmerken/criteria</i>	15
6.2	<i>Eventuele opmerkingen</i>	17
7	Instaptoetsen	17
7.1	<i>Kenmerken/criteria</i>	17
7.2	<i>Eventuele opmerkingen</i>	19
8	Toelatingsexamen	20
8.1	<i>Kenmerken/criteria</i>	20
8.1.1	Arts/ Tandarts	20
8.1.2	Kunsten (Artistieke Toelatingsproef)	21
8.2	<i>Eventuele opmerkingen</i>	23
9	(Toekomstige) Se-n-Se jaren die voorbereiden op hoger onderwijs	23
9.1	<i>Kenmerken/criteria</i>	23
9.1.1	Vorbereidende jaren op hoger onderwijs	23
9.1.2	Naamloos jaar	25
9.2	<i>Eventuele opmerkingen</i>	26
	Overige bronnen	27

1 Vooraf

Dit rapport werd voorbereid tijdens de vergaderingen van het Overlegplatform studiekeuze van secundair naar hoger onderwijs in werkjaar '20-'21 en '21-'22.

Het document omvat een systematische analyse van de volgende instrumenten die gebruikt worden in de overgang van secundair naar hoger onderwijs: Columbus, klassenraden, schoolresultaten, ijkingsstoetsen, instaptoetsen, toelatingsproeven, voorbereidende jaren hoger onderwijs en naamloos jaar. Het heeft als doel om een goed zicht te krijgen op de *positionering van deze verschillende instrumenten ten opzichte van elkaar*.¹

Het Overlegplatform heeft daarnaast ook de *inbedding van deze instrumenten in de onderwijsloopbaanbegeleiding* onder de loep genomen, via de uitwerking van verschillende [voorbeeldtrajecten](#).

Dit rapport is in eerste instantie bedoeld *voor professionals die instaan voor de onderwijsloopbaanbegeleiding* (leerkrachten, onderwijsloopbaanbegeleiders, directeurs, CLB-medewerkers, studiebegeleiders in het hoger onderwijs, etc.). Het is de bedoeling dat dit rapport, samen met het rapport met [voorbeeldtrajecten](#), een houvast en inspiratie biedt in hun onderwijsloopbaanbegeleidingsbeleid- en praktijk.

2 Omschrijving van de criteria

Elk van de acht instrumenten wordt beschreven aan de hand van verschillende kenmerken of criteria. Om te vermijden dat er verwarring bestaat over de invulling van elk criterium, volgt hierna een korte definiëring van elk criterium.

Beknopte omschrijving van het instrument

Binnen dit criterium worden vier categorieën onderscheiden. De categorieën sluiten elkaar niet uit, een instrument kan dus op meerdere vlakken tegelijk inspelen.

- Een oriënterings- of (zelf)exploratie-instrument heeft als doel om studiekeuzers te ondersteunen bij het verkennen van hun mogelijkheden en interesses en het beter leren kennen van zichzelf. Oriënteren wordt hierbij breed opgevat en kan zowel het ontdekken van de persoon, als het ontdekken van de mogelijkheden in de onderwijsruimte of bij het studeren in het algemeen inhouden. Ook een vergelijking van de studiekeuzer ten opzichte van zichzelf en vroegere resultaten kan onder deze categorie begrepen worden.
- Een positioneringsinstrument heeft een meer inhoudelijke focus en zet de studiekeuzer af tegen peers of leerlingen/studenten uit vorige jaren. Door een positioneringsinstrument krijgen studiekeuzers inzicht in waar ze zich bevinden in vergelijking met anderen of een bepaalde norm. Men zou een positionering ten opzichte van bepaalde vaardigheden hier ook onder kunnen rekenen.

¹ Op 1 december 2020 organiseerde het Overlegplatform een digitaal seminarie over de instrumenten in de overgang van secundair naar hoger onderwijs. De informatie in dit document is deels gebaseerd op de toelichtingen die toen werden gegeven rond de verschillende instrumenten. Zie: <https://www.vlor.be/activiteiten/verslagen/seminarie-instrumenten-de-overgang-van-secundair-naar-hoger-onderwijs>

- Een remediëringinstrument heeft als doel om bepaalde tekorten weg te werken en de studiekeziers te ondersteunen bij het verwerven van de vaardigheden en kennis die nodig zijn voor een bepaalde opleiding of de arbeidsmarkt.
- Een selectie-instrument is bedoeld om een bepaald aantal of een bepaald percentage studiekeziers te selecteren voor een bepaalde opleiding in het hoger onderwijs (of studierichting in het secundair onderwijs). Er wordt hierbij voornamelijk gekeken naar de score die de studiekeziers behalen op een bepaalde proef. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de resultaten van andere deelnemers, waardoor het ook kan voorkomen dat een bepaalde studiekezieser wel geslaagd is op de proef, maar toch geweigerd wordt.

Doel

Hoe kan het doel van het instrument worden omschreven? Voor de instrumenten waar verwarring kan bestaan over het doel, wordt binnen dit criterium ook aangegeven wat het doel van het instrument zeker niet is.

Voorbeelden kunnen zijn: beslissen of leerlingen slagen, het keuzeprocess ondersteunen, leerlingen voorhouden in hoeverre ze de leerdoelen SO hebben behaald, aftoetsen van beginvoorwaarden of startcompetenties HO, inschatten in hoeverre leerlingen succesvol zullen zijn in het HO, leerlingen bijspijkeren en voorbereiden op het HO, etc.

Studiekeuzetaken²

Op welke studiekeuzetaak grijpt het instrument in?

- Oriëntatie: bewustzijn, bereidheid tot inspanning (Wil ik kiezen?)
- Exploratie van zichzelf: vaardigheden, interesses, waarden, studiemethode (Wie ben ik? Wat wil ik? Wat kan ik?)
- Exploratie in de breedte: hoger onderwijslandschap (Hoe ziet het hoger onderwijs eruit?)
- Exploratie in de diepte: keuzealternatieven (Welke opleidingen bestaan er?)
- Beslissingsstatus: hoe ver al gevorderd in de keuze? (Kan ik kiezen?)
- Binding: zeker zijn van de keuze (Hou ik van mijn keuze? Ben ik tevreden?)

Initiatiefnemer / Organisator / Gebruiker

Wie neemt het initiatief tot deelname aan dit instrument (vb. leerling, klassenleraar SO, OLB-begeleiders SO, ouders, externen, universiteiten, hogescholen, etc.)? Van wie of van waar gaat het instrument uit? Wie is de organisator? Door wie wordt het instrument gebruikt? Voor wie is het instrument bedoeld?

Voor dit criterium moet telkens afgewogen worden over welk initiatief het precies gaat.

² Omschrijving studiekeuzetaken obv handleiding Vragenlijst Studiekeuzetaken (VST) <https://www.onderwijskiezer.be/vst/handleidingVST.pdf> en onderzoek van Germeijs & Verschueren (2007) <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.825.8469&rep=rep1&type=pdf> en [https://users.ugent.be/~wbeyers/scripties2018/artikels/Germeijs%20\(2007\).pdf](https://users.ugent.be/~wbeyers/scripties2018/artikels/Germeijs%20(2007).pdf) en Demulder et al. (2019)

- Gaat het over het initiatief om een instrument in te richten, dan is de overheid vaak aan zet.
- Gaat het over het initiatief om een instrument te organiseren en te laten plaatsvinden, dan zijn de instellingen zelf aan zet.
- Gaat het over het initiatief tot het gebruiken of invullen van het instrument, dan is de studiekeizer zelf aan zet.

In al deze voorbeelden kunnen de termen initiatiefnemer, gebruiker en organisator door elkaar lopen, waardoor het niet altijd eenvoudig is om een duidelijk onderscheid te maken. Eenzelfde persoon of instantie kan namelijk ook verschillende rollen tegelijk opnemen. Zo kan de leerling tegelijk de gebruiker en de initiatiefnemer van een bepaald instrument zijn, of kunnen leerkrachten zowel initiatiefnemer, organisator als gebruiker zijn. Deze overweging dient in het achterhoofd gehouden te worden bij het doornemen van de instrumenten.

Tijdstip afname

Wanneer wordt het instrument afgenomen? Mogelijke invullingen kunnen zijn: doorheen het SO, in de laatste graad van het SO in de explorerende fase/na de explorerende fase, bij heroriëntering in het HO, overkoepelend, etc.

Afname-modaliteiten

Hoe wordt het instrument afgenomen? Welke belangrijke randvoorwaarden zijn er voor de afname van dit instrument? Mogelijke invullingen kunnen zijn: elektronisch/op papier, in gecontroleerde omstandigheden of niet, met feedbackmogelijkheden, via verplichte inschrijving, etc.

Indien er een bepaalde voorbereiding van de studiekeizer gevraagd wordt, wordt dat ook onder dit criterium vermeld.

Inbedding in de OLB

Hoe wordt het instrument ingebed in de onderwijsloopbaanbegeleiding?

Gebeurt de begeleiding eerder formeel of informeel? Is er feedback voorzien voor de studiekeizer? Welke bijdrage kan het instrument bieden in de begeleiding van de studiekeizer?

Remediëring

Is dit instrument bedoeld als remediëring? Of is er een mogelijkheid tot remediëring opgenomen in het instrument?

Indien de afname van het instrument tot gevolg kan hebben dat remediëring wordt aangeraden aan de studiekeizer, dan wordt dat onder dit criterium vermeld.

Dwingend karakter

Is het instrument verplicht of niet verplicht?

Gevolg

Wat is het gevolg van het resultaat van het instrument? Zijn de implicaties bindend of niet-bindend?

Meer informatie/bronnen

Waar kan het instrument teruggevonden worden? Hier kan bijvoorbeeld verwezen worden naar de website, contactinformatie indien er vragen zijn, nuttige bronnen, etc.

Eventuele opmerkingen

Welke beleidsplannen zijn er voor de toekomst voor dit instrument? Welke recente wijzigingen zijn doorgevoerd?

3 Columbus

3.1 Kenmerken/criteria

1.1.1 Hoe kies ik?

Beknopte omschrijving	(Zelf)exploratie-instrument
Doel	Ondersteunen van het studiekeuzeproces via een brede verkenning van opleidingen en van zichzelf (studiekeuzeproces).
Studiekeuze-taken	In de ‘Hoe kies ik?’ module doorlopen en evalueren leerlingen zichzelf op alle studiekeuzetaken.
Initiatiefnemer	Klassenleraar SO, OLB-begeleiders SO (o.a. CLB, ouders), studiekiezers
Gebruiker	Alle studiekiezers uit de 3 ^{de} graad van het secundair onderwijs
Tijdstip afname	Ingezet in de laatste graad van het SO in de explorerende fase. Deze module vormt steeds het vertrekpunt. De module kan (indien gewenst) 3 keer in het voorlaatste jaar en 3 keer in het laatste jaar van het SO worden afgelegd.
Afname-modaliteiten	De vragenlijsten worden elektronisch ingevuld, bij voorkeur klassikaal. Automatische, genormeerde en gepersonaliseerde feedback op basis van Vlaamse steekproefgegevens, op alle componenten (met tekst en tips). De feedback is deelbaar met leerkrachten, ouders, onderwijsloopbaanbegeleiders, etc., op initiatief van de leerling die hiervoor zelf toestemming geeft. Na invulling van alle modules is er ook feedback beschikbaar in relatie met de doorstroomprofielen hoger onderwijs (zowel academische als professionele bachelor). Er is sinds 2020-2021 één vergelijkende feedbacktekst in plaats van drie aparte na het invullen van de module ‘Hoe kies ik?’. Na de tweede of derde keer invullen kunnen leerlingen hier de veranderingen bekijken. De feedback rond de “beslissingsstatus” bevat ook de overwogen opleidingen en de voorkeur van de studiekiezer.
Inbedding in de OLB	Bij het eerste gebruik van het instrument is het voorzien van informatie een belangrijk aspect, zowel voor de studiekiezers als voor hun ouders. Voornamelijk tijdens de eerste module en de opstart lijkt dit relevant. In deze informatie kan zeker ook de werking en het doel van het volledige instrument geduid worden. De feedback uit de module is deelbaar met leerkrachten, ouders, onderwijsloopbaanbegeleiders, etc., op initiatief van de leerling die hiervoor toestemming geeft.
Remediëring	De leerling kan dit zelf doen aan de hand van tips, of de leerkracht kan dit organiseren aan de hand van trainingspakketten.

Dwingend karakter	Vrijblijvend
Gevolg	Geen bindende implicaties, feedback per module
Meer informatie/bronnen	https://columbus.onderwijskiezer.be https://columbus.onderwijskiezer.be/hoe-kies-ik/

1.1.2 Wie ben ik?

Beknopte omschrijving	(Zelf)exploratie-instrument
Doel	Ondersteunen van het keuzeproces via een brede verkenning van zichzelf. Deze module is nl. specifiek gericht op de exploratie van het zelfbeeld, de motivatie en de studievaardigheden.
Studiekeuze-taken	Oriëntatie (motivatie) Exploratie van zichzelf (zelfvertrouwen, studievaardigheden)
Initiatiefnemer	Klassenleraar SO, OLB-begeleiders SO (o.a. CLB, ouders), studiekeizers
Gebruiker	Alle studiekeizers uit de 3 ^{de} graad van het secundair onderwijs
Tijdstip afname	Ingezet in de laatste graad van het SO in de explorerende fase. De module 'Wie ben ik?' (of onderdelen ervan) kan één keer in het voorlaatste jaar en één keer in het laatste jaar worden afgelegd.
Afname-modaliteiten	De vragenlijsten worden elektronisch ingevuld. Automatische, genormeerde en gepersonaliseerde feedback op basis van Vlaamse steekproefgegevens, op alle componenten (met tekst en tips). De feedback is deelbaar met leerkrachten, ouders, onderwijsloopbaanbegeleiders, etc., op initiatief van de leerling die hiervoor zelf toestemming geeft. Vergelijking met referentiegroep succesvolle eerstejaarsstudenten (zowel academische als professionele bachelors), en na invulling van alle modules ook feedback in relatie met doorstroomprofielen hoger onderwijs (zowel academische als professionele bachelors).
Inbedding in de OLB	De feedback is deelbaar met leerkrachten, ouders, onderwijsloopbaanbegeleiders, etc., op initiatief van de leerling die hiervoor zelf toestemming geeft. Een begeleidende klassenraad (zie ook 4.1.1 Begeleidende klassenraad.) kan een belangrijke rol spelen in het opvolgen en bijspijkeren van de vaardigheden van studiekeizers. Op die manier kan de leerling tijdig ingrijpen.
Remediëring	Het invullen van de 'Wie ben ik?' module kan helpen om tijdig remediëring aan te vatten in verband met studiemethode en kan de leerlingen motiveren om zich extra in te zetten voor bepaalde vakken of domeinen van hun interesse.

	De leerling kan dit zelf doen aan de hand van tips, of de leerkracht kan dit organiseren aan de hand van trainingspakketten.
Dwingend karakter	Vrijblijvend
Gevolg	Geen bindende implicaties, feedback per module
Meer informatie/bronnen	https://columbus.onderwijskiezer.be/wie-ben-ik/

1.1.3 Wat kan ik?

Beknopte omschrijving	(Zelf)exploratie-instrument
Doel	Ondersteunen van het keuzeproces via een brede verkenning van zichzelf. Deze module is nl. gericht op de exploratie van capaciteiten, nl. taal, redeneren en numerieke vaardigheden.
Studiekeuze-taken	Exploratie van zichzelf (talige strategieën, woordenschat, redeneervaardigheden en basis- en uitgebreide wiskundevaardigheden).
Initiatiefnemer	Klassenleraar SO, OLB-begeleiders SO (o.a. CLB, ouders), studiekiezers
Gebruiker	Alle studiekiezers uit de 3 ^{de} graad van het secundair onderwijs
Tijdstip afname	Ingezet in de laatste graad van het SO in de explorerende fase. De module 'Wat kan ik?' kan enkel in het laatste jaar van het SO worden afgelegd.
Afname-modaliteiten	De vragenlijsten worden elektronisch ingevuld. Automatische, genormeerde en gepersonaliseerde feedback op basis van Vlaamse steekproefgegevens, op alle componenten (met tekst, cijfers en tips). De feedback is deelbaar met leerkrachten, ouders, onderwijsloopbaanbegeleiders, etc., op initiatief van de leerling die hiervoor zelf toestemming geeft. Vergelijking met referentiegroep succesvolle eerstejaarsstudenten (zowel academische als professionele bachelor), en na invulling van alle modules ook feedback in relatie met doorstroomprofielen hoger onderwijs (zowel academische als professionele bachelor).
Inbedding in de OLB	De feedback is deelbaar met leerkrachten, ouders, onderwijsloopbaanbegeleiders, etc., op initiatief van de leerling die hiervoor zelf toestemming geeft. Een begeleidende klassenraad (zie ook 4.1.1 Begeleidende klassenraad) kan een belangrijke rol spelen in het opvolgen en bijspijkeren van de vaardigheden van studiekiezers. Op die manier kan de leerling tijdig ingrijpen.

Remediëring	Het invullen van de 'Wat kan ik?'-module kan helpen om tijdig remediëring aan te vatten voor bepaalde vakken of competenties. Er worden ook tips gegeven die de leerling kunnen helpen bij het verder ontwikkelen van de getoetste vaardigheden.
Dwingend karakter	Vrijblijvend
Gevolg	Geen bindende implicaties, feedback per module
Meer informatie/bronnen	https://columbus.onderwijskiezer.be/wat-kan-ik/

1.1.4 Wat wil ik?

Beknopte omschrijving	(Zelf)exploratie-instrument
Doel	Ondersteunen van het keuzeproces via een brede verkenning van opleidingen. Deze module is nl. gericht op de exploratie van interesses gelinkt aan studiegebieden.
Studiekeuze-taken	Exploratie van zichzelf (persoonlijk interesseprofiel) Exploratie in de diepte (keuzealternatieven)
Initiatiefnemer	Klassenleraar SO, OLB-begeleiders SO (o.a. CLB, ouders), studiekeizers
Gebruiker	Alle studiekeizers uit de 3 ^{de} graad van het secundair onderwijs
Tijdstip afname	Ingezet in de laatste graad van het SO in de explorerende fase. De module 'Wat wil ik?' (of onderdelen ervan) kan één keer in het voorlaatste jaar en één keer in het laatste jaar van het SO worden afgelegd.
Afname-modaliteiten	De vragenlijsten worden elektronisch ingevuld. Automatische, genormeerde en gepersonaliseerde feedback op basis van Vlaamse steekproefgegevens, op alle componenten (met tekst, cijfers en tips). De feedback is deelbaar met leerkrachten, ouders, onderwijsloopbaanbegeleiders, etc., op initiatief van de leerling die hiervoor zelf toestemming geeft. Na invulling van alle modules ook feedback verkrijgbaar in relatie met doorstroomprofielen hoger onderwijs (zowel academische als professionele bachelor).
Inbedding in de OLB	De feedback is deelbaar met leerkrachten, ouders, onderwijsloopbaanbegeleiders, etc., op initiatief van de leerling die hiervoor zelf toestemming geeft. Een bezoek aan een SID-in beurs kan de studiekeizers een overzicht geven van de mogelijkheden. Door de deelname aan dit soort beurs voor te bereiden worden studiekeizers ook aangemoedigd om te reflecteren.

Remediëring	/
Dwingend karakter	Vrijblijvend
Gevolg	Geen bindende implicaties, feedback per module
Meer informatie/bronnen	https://columbus.onderwijskiezer.be/wat-wil-ik/ https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/brochure-wat-na-het-secundair-onderwijs https://www.onderwijskiezer.be/v2/hoger/hoger_studiegebied.php

3.2 Eventuele opmerkingen

Leeswijzer feedback: <https://columbus.onderwijskiezer.be/toolbox/leeswijzer-columbus/>
 Voor recente wijzigingen: zie <https://columbus.onderwijskiezer.be/nieuwsbrieven/>

4 Klassenraad

4.1 Kenmerken/criteria

4.1.1 Begeleidende klassenraad

Beknopte omschrijving	<p>De klassenraad is bovenal een begeleidingsinstrument, dat de oriëntering, (zelf)exploratie, positionering, remediëring en selectie van de leerling coacht. Concreet valt het dus minstens onder de noemer van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oriënterings- of (zelf)exploratie-instrument (Hoe is deze leerling geëvolueerd? Welke vorderingen kunnen opgemerkt worden?) (In vergelijking met zichzelf en eerdere resultaten) • Positioneringsinstrument (Waar staat deze leerling? Hoe gaat het met deze leerling?) (In vergelijking met anderen of een norm)
Doel	<p>Leerkrachten bespreken doorheen het schooljaar hoe de leerlingen het doen op school, wat hun sterke en minder sterke kanten zijn en hoe ze het best verder gestimuleerd en begeleid kunnen worden. De gesprekken kunnen gaan over het bijsturen van het leerproces, het aanpakken van storend gedrag, het ondersteunen van leerlingen in een moeilijke (thuis) situatie, de organisatie van inhaallessen, etc.</p> <p>De begeleidende klassenraad kan ook een belangrijke rol spelen in de onderwijsloopbaanbegeleiding van leerlingen (zie verder). Dan is het doel het keuzeprocess van de leerlingen ondersteunen door o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • leerlingen voor te houden in hoeverre ze de leerdoelen SO hebben behaald, • leerlingen inzicht verschaffen in beginvoorwaarden of startcompetenties HO, • leerlingen begeleiden bij het afwegen van de eigen kansen op succes in het HO, • leerlingen voorbereiden op het HO,

	<ul style="list-style-type: none"> • het opvolgen en bijsturen van de stappen die de leerlingen in het keuzeproces zetten. <p>Dit alles vanuit het geheel van de vorming.</p>
Studiekeuze-taken	<p>Tijdens een klassenraad worden verschillende thema's behandeld. Vele daarvan kunnen gekaderd worden binnen de studiekeuzetaak 'Exploratie van zichzelf' aangezien het voornamelijk gaat over de vaardigheden, attitudes en studiekeuze van de leerling in kwestie. Door feedback te geven over sterke en minder sterke punten (persoonlijkheid, portfolio, houding op stages, rapportcijfers,...) van de leerling, leert de leerling zichzelf beter kennen.</p> <p>Vanuit de brede blik en de informatie die een klassenraad ter beschikking heeft, heeft de klassenraad echter ook invloed op elke keuzetaak. Het werken in een continuüm ter ondersteuning van het OLB-traject versterkt de mogelijkheid om in te grijpen op de studiekeuzetaken. Enkele exemplarische voorbeelden hieronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oriënteren: De keuzebegeleider geeft een opdracht rond oriëntering en merkt dat een bepaalde leerling niet beseft dat er een keuze aankomt. Vandaaruit gaat de klassenraad in gesprek met die leerling over hoe de leerling kan geactiveerd worden. • Exploratie in de breedte: De klassenraad stelt vast dat een leerling eng blijft kijken naar mogelijke studiekeuzes die niet overeenkomen met diens sterke punten. De klassenraad geeft advies om op onderwijskiezer.be nog andere opleidingen in het hoger onderwijs (of studierichtingen in het secundair onderwijs) te verkennen vanuit de sterke punten die de klassenraad opmerkt. • Exploratie in de diepte: De klassenraad merkt dat een leerling een gepaste keuze afwijst omwille van een beperkt zicht op de toekomstmogelijkheden en/of onder druk van omgeving. De klassenraad suggereert om deze keuze toch verder te onderzoeken door een proefcollege te volgen, met een beroepsbeoefenaar te praten, etc. • Beslissingsstatus: De klassenraad merkt dat een leerling angst heeft om te beslissen. De klassenraad geeft de mogelijkheid aan de leerling om met een studiekeuzebegeleider het gelopen keuzeproces onder de loep te nemen en de resultaten van de studiekeuzetaken expliciet te maken. Hierdoor verhoogt het vertrouwen van de leerling in het beslissingsproces. • Binding: In een gesprek stelt de keuzebegeleider vast dat de leerling zich niet durft te binden aan de studiekeuze omdat er nog een toelatingsexamen moet afgelegd worden. De klassenraad kan de leerling info geven over een voorbereidingsprogramma hiervoor. <p>Opmerking: Het blijft de leerling zelf die de studiekeuzetaak uitvoert. De klassenraad kan de leerling wel input of feedback geven om verder met deze taak aan de slag te gaan, maar neemt de taak niet over van de leerling.</p>
Initiatiefnemer	<p>Leerkrachtenteam van eenzelfde leerjaar, schooldirectie, keuzebegeleiders. Eventueel aanwezige externen zoals een</p>

	graadcoördinator of CLB-medewerker mogen alleen advies geven en hebben geen stemrecht.
Gebruiker	Leden van de klassenraad in co-creatie met de leerlingen. Alle leerlingen in het secundair onderwijs worden nl. besproken. In de meeste gevallen nemen leerlingen niet deel aan de (begeleidende) klassenraad en zijn ze dus het onderwerp van gesprek, niet de gebruiker, tenzij ze bij het gesprek uitgenodigd worden.
Tijdstip afname	Ingezet doorheen het SO op regelmatige basis, maar met speciale aandacht voor studiekeuze in de 3 ^{de} graad (en in het bijzonder het 2 ^{de} jaar van de 3 ^{de} graad). Kan meermaals doorheen het schooljaar met andere doelstellingen ingezet worden, bij voorkeur in een continuüm ter ondersteuning van het OLB-traject in de school en het keuzeproces van de leerling.
Afname-modaliteiten	Scholen hebben autonomie in de organisatie en vormgeving van de begeleidende klassenraad. De school kan haar aanpak afstemmen op het pedagogisch plan en haar eigenheid. Afhankelijk van de school kan het gesprek achter gesloten deuren of net in aanwezigheid van een leerling gevoerd worden. Sommige scholen nodigen de leerlingen jaarlijks uit voor een gesprek. Het verslag van de klassenraad is raadpleegbaar voor ouders en leerlingen (enkel deel over hun eigen kind of persoon).
Inbedding in de OLB	De begeleidende klassenraad stuurt en bewaakt het schoolspecifieke OLB-traject en coacht het keuzeproces van de leerlingen. Een klassenraad is nl. op te vatten als een formele vorm van onderwijsloopbaanbegeleiding van de leerling. Leerkrachten en directie gaan in gesprek over de vorderingen van leerlingen en bekijken op basis daarvan welke begeleiding best past voor een bepaalde leerling. Specifiek voor een begeleidende klassenraad is het informeren en coachen belangrijk. Doordat er meerdere begeleidende klassenraden plaatsvinden per schooljaar is het mogelijk om een leerling bij te sturen en aan te scherpen waar nodig. De begeleidende klassenraad kan remediëring aanraden waardoor de leerling nog een inhaalbeweging kan maken.
Remediëring	Een klassenraad kan remediëring voorschrijven, maar is zelf geen remediëringinstrument.
Dwingend karakter	Het organiseren van begeleidende klassenraden is verplicht.
Gevolg	Deze klassenraad maakt afspraken over concrete adviezen en maatregelen die genomen kunnen worden. Deze afspraken en de verdere aanpak worden gecommuniceerd naar leerlingen en ouders en worden opgenomen in het dossier van elke leerling. De klassenraad volgt deze afspraken en het naleven ervan ook op. Een belangrijke kanttekening is dat er geen verplichting tot het opvolgen van de geformuleerde adviezen bestaat. Er is dus steeds de mogelijkheid om het advies niet te volgen.

	Een goede werking van de begeleidende klassenraad optimaliseert een doelgerichte werking van het OLB-traject. De leerlingen worden begeleid om stappen te zetten in hun keuzeproces en worden begeleid om deze stappen te optimaliseren.
Meer informatie/bronnen	<p>https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/klassenraad-in-het-secundair-onderwijs</p> <p>Scholen kunnen begeleidingsinitiatieven vragen van pedagogische begeleidingsdiensten om de werking van de begeleidende klassenraad op OLB-vlak te optimaliseren.</p> <p>Ook in het draaiboek Columbus is inspiratie te vinden over wanneer de begeleidende klassenraad kan ingezet worden.</p>

4.1.2 Delibererende klassenraad

Beknopte omschrijving	<p>Positioneringsinstrument (Waar staat deze leerling? Hoe gaat het met deze leerling?) (In vergelijking met anderen of een norm)</p> <p>Oriënterings- of (zelf)exploratie-instrument (Hoe is deze leerling geëvolueerd? Welke vorderingen kunnen opgemerkt worden?) (In vergelijking met zichzelf en eerdere resultaten)</p>
Doel	Leerkrachten uit eenzelfde leerjaar beslissen samen met de directie of een leerling geslaagd is en of er een oriënteringsattest (na elk leerjaar/elke graad), een getuigschrift (na elke graad), een studiegetuigschrift (na de 3de graad BSO) of een diploma SO (na het laatste jaar van de 3de graad SO) wordt toegekend (eindbeoordeling).
Studiekeuze-taken	<p>Tijdens een klassenraad worden verschillende thema's behandeld. Vele daarvan kunnen gekaderd worden binnen de studiekeuzetaak 'Exploratie van zichzelf' aangezien het voornamelijk gaat over de vaardigheden, attitudes en studiekeuze van de leerling in kwestie. Andere onderwerpen kunnen vanzelfsprekend ook aan bod komen.</p> <p>Opmerking: Het blijft de leerling zelf die de studiekeuzetaak uitvoert. De klassenraad kan de leerling wel input of feedback geven om verder met deze taak aan de slag te gaan, maar neemt de taak niet over van de leerling.</p>
Initiatiefnemer	Leerkrachten van eenzelfde leerjaar, directie. Eventueel aanwezige externen zoals een graadcoördinator of CLB-medewerker mogen alleen advies geven en hebben geen stemrecht.
Gebruiker	Alle leerlingen in het secundair onderwijs worden besproken.. In de meeste gevallen nemen leerlingen niet deel aan de (delibererende) klassenraad en zijn ze dus het onderwerp van gesprek, niet de gebruiker, tenzij ze uitgenodigd worden bij het gesprek.
Tijdstip afname	Ingezet doorheen het SO op het einde van elk leerjaar.
Afname-modaliteiten	Afhankelijk van de school kan het gesprek achter gesloten deuren of net in aanwezigheid van een leerling gevoerd worden. Het verslag van de

	klassenraad is raadpleegbaar voor ouders en leerlingen (enkel deel over eigen kind of persoon).
Inbedding in de OLB	<p>Een klassenraad is op te vatten als een formele vorm van onderwijsloopbaanbegeleiding van de leerling. Leerkrachten en directie gaan in gesprek over de vorderingen van leerlingen en bekijken op basis daarvan welke begeleiding best past voor een bepaalde leerling.</p> <p>De delibererende klassenraad kan remediëring aanraden waardoor de leerling voldoende voorbereid aan het volgende leerjaar kan beginnen (Cf. vakantietaken).</p> <p>De delibererende klassenraad formuleert een advies over het verdere verloop van de studies van de leerling. Hierin wordt rekening gehouden met verschillende factoren zoals de voorgeschiedenis, studieresultaten, en reële overgangsmogelijkheden.</p>
Remediëring	Een klassenraad kan remediëring voorschrijven, maar is zelf geen remediëringinstrument.
Dwingend karakter	Het organiseren van delibererende klassenraden is verplicht.
Gevolg	<p>De uitspraak van de delibererende klassenraad bestaat vaak uit twee delen. Enerzijds een bindende attestering, anderzijds een advies voor de keuze van studierichting in het volgende leerjaar. Dit advies is, in tegenstelling tot het attest, niet bindend.</p> <p>Beroep tegen de beslissing van de klassenraad is mogelijk.</p>
Meer informatie/bronnen	https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/klassenraad-in-het-secundair-onderwijs

4.2 Eventuele opmerkingen

Sinds het Organisatiebesluit van de Vlaamse Regering (publicatiedatum 20 september 2021) wordt er gesproken over één klassenraad die belast is, met 3 functies (zie Art. 2, 3°): begeleiden, delibereren, en toelaten. De eerste twee functies werden hierboven toegelicht. De toelatingsklassenraad beslist over de toelating van leerlingen tot een leerjaar en bekijkt of ze aan de toelatingsvoorwaarden voldoen.

Zie: [wet: Besluit van de Vlaamse regering betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs. \(vlaanderen.be\)](https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/organisatie-van-het-volgtijds-secundair-onderwijs)

5 Schoolresultaten

5.1 Kenmerken/criteria

Beknopte omschrijving	Positioneringsinstrument (vergelijking ten opzichte van andere leerlingen of een norm)
------------------------------	--

	Oriënterings- of (zelf)exploratie-instrument (vergelijking ten opzichte van zichzelf en eerdere resultaten)
Doel	Leerlingen voorhouden in hoeverre ze de leerdoelen hebben bereikt en waar nog verdere inspanning nodig is.
Studiekeuze-taken	Exploratie van zichzelf (kennis, vaardigheden)
Initiatiefnemer	Leerkrachten SO, klassenraden SO
Gebruiker	Alle studiekeuzers
Tijdstip afname	Ingezet doorheen het SO
Afname-modaliteiten	<p>Scholen hebben autonomie in het organiseren van toetsing. Er is in Vlaanderen momenteel geen centrale vorm van toetsing voorzien in het secundair onderwijs.</p> <p>Mogelijk wordt een onderscheid gemaakt tussen formatieve en summatieve evaluatie van leerlingen. Formatieve evaluatie wordt ingezet om na te gaan waar een leerling staat ten aanzien van geformuleerde leerdoelen en beoogt vooral de leerling te ondersteunen. Summatieve evaluatie is gericht op een eindbeoordeling van de leerling en is formeler van aard.</p>
Inbedding in de OLB	Schoolresultaten worden meegenomen in de bespreking en beslissingen van de klassenraad.
Remediëring	Op basis van schoolresultaten kan remediëring voorgesteld worden aan de leerling.
Dwingend karakter	Verplicht
Gevolg	Geen bindende implicaties (de delibererende klassenraad maakt de finale beslissing, zie ook 2.1.2.).
Meer informatie/bronnen	/

5.2 Eventuele opmerkingen

/

6 Ijkingstoetsen

6.1 Kenmerken/criteria

Beknopte omschrijving	<p>Er bestaan ijkingstoetsen die verplicht maar niet-bindend zijn (zie 6.2). Daarnaast zijn er ook ijkingstoetsen die vrijwillig kunnen worden afgenomen. Voor Meer informatie/bronnen, zie 'bindend karakter'.</p> <p>Positioneringsinstrument: geeft de studiekezers een inzicht in waar ze staan op dit moment ten aanzien van de verwachte voorkennis en in vergelijking met peers.</p> <p>Een ijkingstoets is geen selectie-instrument.</p>
Doel	<p>Aftoetsen van de beginvoorwaarden of startcompetenties van specifieke academische bacheloropleidingen. De toetsen zijn gebaseerd op de eindtermen van de studierichtingen in het secundair onderwijs die in principe voldoende zouden moeten voorbereiden op de opleiding in het hoger onderwijs.</p> <p>Het doel van een ijkingstoets is het aanzetten tot reflecteren en de studiekezer activeren door feedback te geven. Er wordt getoond waar er nog lacunes in voorkennis aanwezig zijn.</p> <p>Hoewel de predictieve validiteit van het instrument van belang is, vormt het hoofddoel van de ijkingstoets niet de voorspelling van studiesucces.</p>
Studiekeuze-taken	<p>Exploratie van zichzelf: De studiekezers gaan na of een studiekeuze een goede keuze is en of hun vaardigheden en kennis volstaan om de gekozen opleiding aan te vatten.</p> <p>Beslissingsstatus: Op basis van het resultaat en de feedback van de toets kunnen de studiekezers een onderbouwde inschatting maken van de mate waarin ze klaar zijn om te beslissen. Scoor ik voldoende om in deze opleiding te starten? Zal ik remediëren of toch iets anders kiezen?</p> <p>Binding: Indien het resultaat en de feedback op de toets positief zijn, kan dit een bevestiging vormen om voor deze opleiding te kiezen.</p>
Initiatiefnemer	<p>De VLIR is belast met de ontwikkeling, implementatie en opvolging van de verplichte ijkingstoetsen op vraag van de overheid.</p> <p>De universiteiten staan in voor de praktische organisatie en afname van de toetsen. De ijkingstoetsen worden gezamenlijk georganiseerd door KU Leuven, Universiteit Antwerpen, Universiteit Gent, Universiteit Hasselt en Vrije Universiteit Brussel. De toetsen zijn Vlaanderenbreed en instellingsoverschrijdend en verschillen dus niet tussen de universiteiten.</p> <p>Studiekezers, aangezien zij het initiatief moeten nemen om zich in te schrijven en deel te nemen aan de toetsen.</p>
Gebruiker	<p>Studiekezers die zich wensen in te schrijven voor bepaalde academische bacheloropleidingen in het HO. Voor verschillende bacheloropleidingen in Vlaanderen is een ijkingstoets verplicht. Voor bepaalde andere</p>

	<p>academische bacheloropleidingen is een ijkingstoets aangeraden als voorbereiding (zie ook dwingend karakter).</p>
Tijdstip afname	<p>De ijkingstoetsen worden afgenomen op het einde van het secundair onderwijs, na de explorerende fase en voor de aanvang van het hoger onderwijs.</p> <p>De toetsen worden afgenomen in juli tijdens de eerste ronde. Er vindt een tweede ronde plaats in augustus waarin sommige toetsen opnieuw georganiseerd worden. Dit gebeurt voornamelijk voor de verplichte ijkingstoetsen.</p>
Afname-modaliteiten	<p>Vooraf inschrijven is verplicht.</p> <p>De toetsen worden georganiseerd op dezelfde dag op verschillende locaties van de deelnemende universiteiten. De toets kan overal worden afgelegd, ongeacht waar de kandidaat-student later eventueel zal inschrijven.</p> <p>De toets wordt op papier en onder gecontroleerde omstandigheden afgenomen.</p> <p>De toets zelf is een examen met meerkeuzevragen over wiskundige en wetenschappelijke vaardigheden. De inhoud van de toets is steeds gebaseerd op de eindtermen van de studierichtingen in het secundair onderwijs die in principe voldoende zouden moeten voorbereiden op de opleiding in het hoger onderwijs. De inhoud van de meeste ijkingstoetsen is dus verschillend, afhankelijk van de opleiding in kwestie. Een beperkt aantal opleidingen heeft echter een identieke ijkingstoets.</p> <p>Binnen de week na de afname van de toets krijgt de kandidaat-student feedback toegestuurd per mail.</p>
Inbedding in de OLB	<p>Het resultaat van de ijkingstoets is aanvullend, maar onafhankelijk van de feedback die een leerling kreeg aan het einde van het secundair onderwijs. De mogelijkheid bestaat wel om studiekeuzers al tijdens het SO voor te bereiden op de ijkingstoetsen. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van het digitaal oefenplatform 'Usolvit' (https://www.usolvit.be/servlet/home/index.action).</p> <p>De ijkingstoets fungeert als een handvat en bepaalt geen toelating of selectie voor de opleiding.</p> <p>Ijkingstoetsen laten de begeleidende diensten van de universiteiten toe om kandidaat-studenten gerichter en persoonlijker te remediëren en te begeleiden.</p>
Remediëring	<p>Op basis van het resultaat en de feedback op de ijkingstoets kan de studiekeuzer een inschatting maken van de kennis en vaardigheden die nog moeten bijgesteld worden.</p> <p>In de feedback kan aangeraden worden om te remediëren voor bepaalde onderdelen van de toets. De remediëring is momenteel echter niet verplicht (zie ook opmerkingen).</p>
Dwingend karakter	<p>Het afleggen van een ijkingstoets is verplicht voor verschillende academische bacheloropleidingen in Vlaanderen.</p>

	Voor bepaalde andere academische bacheloropleidingen is een ijkingsproef niet verplicht, maar wel aangeraden als voorbereiding op de opleiding en indicatie voor eventuele remediëring.
Gevolg	<p>Het resultaat van een ijkingsstoets is niet bindend. Dit betekent dat de deelname aan de toets verplicht is voor inschrijving in sommige opleidingen, maar een kandidaat-student niet geweigerd kan worden tot een opleiding op basis van het resultaat van de toets. Een attest van deelname aan de ijkingsstoets is nodig voor inschrijving in bepaalde opleidingen in het eerstvolgende academiejaar.</p> <p>Feedback kan de studiekeizers sterken in hun keuze, hen doorverwijzen naar remediëring, of ertoe leiden dat de studiekeuze in vraag wordt gesteld.</p>
Meer informatie/bronnen	https://www.ijkingstoets.be/

6.2 Eventuele opmerkingen

Vanaf academiejaar 2023-2024 vindt er een naamsverandering plaats (zoals bepaald in het decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs van 15 juli 2022). De instaptoetsen (zie 7. Instaptoetsen) en ijkingsstoetsen die verplicht zijn, worden dan ondergebracht onder de nieuwe naam 'Starttoetsen', die beoogt om beter aan te sluiten bij het doel van de toetsen, namelijk het meten van de startcompetenties van kandidaat-studenten. De studiekeizers zullen ook verplicht moeten deelnemen aan remediëring wanneer ze de cesuur voor de (onderdelen van de) starttoets niet behalen.

7 Instaptoetsen

7.1 Kenmerken/criteria

Beknopte omschrijving	<p>Verplichte niet-bindende toelatingsproef</p> <p>Positioneringsinstrument: geeft de studiekeizer een inzicht in waar ze staan op dit moment ten aanzien van de verwachte voorkennis en in vergelijking met peers.</p> <p>Een instaptoets is geen selectie-instrument.</p>
Doel	<p>Aftoetsen van de beginvoorwaarden of startcompetenties voor de educatieve bacheloropleidingen (lerarenopleiding kleuteronderwijs, lager onderwijs, secundair onderwijs).</p> <p>Studiekeizers een duidelijk beeld geven van hun startcompetenties.</p> <p>Aanzetten tot reflectie over de gemaakte studiekeuze en de studiekeizers activeren door feedback te geven. Er wordt getoond waar er nog lacunes in voorkennis aanwezig zijn.</p>

Studiekeuze-taken	<p>Exploratie van zichzelf: De studiekeizers gaan na of dit een goede keuze is en of hun vaardigheden en kennis volstaan om de educatieve bacheloropleiding aan te vatten.</p> <p>Beslissingsstatus: Op basis van het resultaat en de feedback van de toets kunnen de studiekeizers een onderbouwde inschatting maken van de mate waarin ze klaar zijn om te beslissen. Scoor ik voldoende om in deze opleiding te starten? Zal ik remediëren of toch iets anders kiezen?</p> <p>Binding: Indien het resultaat en de feedback op de toets positief zijn, kan dit een bevestiging vormen om voor de lerarenopleiding te kiezen.</p>
Initiatiefnemer	<p>De Vlaamse Hogescholenraad is belast met de ontwikkeling, implementatie en opvolging van de instaptoets lerarenopleiding op vraag van de overheid.</p> <p>Studiekeizers, aangezien zij het initiatief moeten nemen om zich in te schrijven en deel te nemen aan de instaptoets.</p> <p>De instaptoets lerarenopleiding is een Vlaanderenbrede, instellingsoverschrijdende toets en verschilt dus niet tussen de hogescholen.</p>
Gebruiker	<p>Iedereen die zich aan een hogeschool wil inschrijven voor een educatieve bacheloropleiding kleuteronderwijs, lager onderwijs of secundair onderwijs moet de instaptoets lerarenopleiding afleggen.</p>
Tijdstip afname	<p>De instaptoets moet afgelegd worden voorafgaand aan de inschrijving in de gekozen educatieve bacheloropleiding. De toets is beschikbaar vanaf april tot maart het jaar nadien.</p>
Afname-modaliteiten	<p>De instaptoets bestaat uit een combinatie van cognitieve en niet-cognitieve toetsonderdelen.</p> <p>Geen pass/fail, maar feedbackrapport voor de studiekeizer.</p> <p>De instaptoets wordt gratis online afgelegd voorafgaand aan de inschrijving in de opleiding. Een bewijs van deelname is een voorwaarde voor inschrijving, ongeacht het resultaat op de toets.</p> <p>De toets kan maar één keer gemaakt worden per afnamecohort. Er is dus geen herkansing voorzien.</p> <p>Afhankelijk van de gekozen lerarenopleiding worden andere onderdelen getoetst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kleuteronderwijs: Nederlands (60 min.), Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.). • Lager onderwijs: Nederlands (60 min.), Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.), Frans (90 min.), Wiskunde (45 min.). • Secundair onderwijs: Nederlands (60 min.), Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.). <p>Het onderdeel Nederlands peilt naar leesbegrip, woordenschat, structuur en taalgebruik. Het onderdeel Frans bestaat uit lezen en luisteren. En het onderdeel wiskunde toetst de kennis o.b.v. de eindtermen lager onderwijs.</p>

Inbedding in de OLB	<p>Educatieve bacheloropleidingen bieden ondersteunend materiaal en/of hulp op maat om eventuele tekorten weg te werken.</p> <p>Elke kandidaat-student krijgt meteen na het afronden van de instaptoets een persoonlijk feedbackrapport, waarbij voor elk onderdeel gericht wordt aangegeven hoe geredieerd kan worden.</p> <p>Resultaten op de toets worden zichtbaar voor de betrokken docenten van de instelling van inschrijving.</p> <p>Van studiekeizers wordt geen specifieke voorbereiding verwacht. De voorkennis uit de vooropleiding zou moeten volstaan om goed te scoren op de toets.</p>
Remediëring	<p>Kandidaat-studenten krijgen na het afleggen van de toets advies over hoe ze de basiskennis kunnen oprispen.</p> <p>Het ondersteunend materiaal dat aangeboden wordt door de educatieve bacheloropleidingen kan later ook gebruikt worden voor remediëring indien nodig.</p>
Dwingend karakter	<p>Verplicht: een bewijs van deelname aan de instaptoets is een voorwaarde voor inschrijving in een educatieve bacheloropleiding.</p>
Gevolg	<p>Niet-bindend resultaat: Een hogeschool kan het resultaat van de toets niet gebruiken als weigering tot inschrijving of bij de evaluatie van de student tijdens de opleiding.</p> <p>Feedback op de instaptoets kan de studiekeizers sterken in hun keuze, hen doorverwijzen naar remediëring, of ertoe leiden dat studiekeuze in vraag wordt gesteld. De toets is een handvat of hulpmiddel voor de studiekeizers.</p>
Meer informatie/bronnen	<p>https://www.vlaamsehogescholenraad.be/instaptoets-lerarenopleiding-overview</p> <p>Informatiefolder 2022-2023: https://www.vlaamsehogescholenraad.be/files/PUBLICATIES/INSTAPTOETS/ILO-FOLDER_STUDENTEN_PAGES_2022.pdf</p>

7.2 Eventuele opmerkingen

Vanaf academiejaar 2023-2024 vindt er een naamsverandering plaats (zoals bepaald in het decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs van 15 juli 2022).

De instaptoetsen (zie 7. Instaptoetsen) en ijkingsstoetsen worden ondergebracht onder de nieuwe naam 'Starttoetsen', die beoogt om beter aan te sluiten bij het doel van de toetsen, namelijk het meten van de startcompetenties van kandidaat-studenten. De studiekeizers zullen ook verplicht moeten deelnemen aan remediëring wanneer ze de cesuur voor de (onderdelen van de) starttoets niet behalen.

De instaptoets zal vanaf 2023 ook onder gecontroleerde omstandigheden worden afgenomen op een vast tijdstip/vaste tijdstippen.

8 Toelatingsexamen

8.1 Kenmerken/criteria

8.1.1 Arts/ Tandarts

Beknopte omschrijving	Toelatingsexamen (verplicht en bindend) Selectie-instrument
Doel	Selectie van kandidaat-studenten die succesvol zullen zijn in de opleiding (voorspelling). Het examen is toegespitst op de begincompetenties van specifieke opleidingen (bacheloropleidingen arts/tandarts).
Studiekeuze-taken	Exploratie van zichzelf: De kandidaat-studenten gaan na of hun vaardigheden en kennis volstaan om de opleiding aan te vatten. Binding: Indien het resultaat en de feedback op het examen positief zijn, kan dit een bevestiging vormen om voor de opleiding te kiezen.
Initiatiefnemer	Vlaamse Overheid, hogeronderwijsinstellingen, studiekeuzers
Gebruiker	Studiekeuzers die zich willen inschrijven voor de bachelor geneeskunde of tandheelkunde aan een Vlaamse universiteit.
Tijdstip afname	Einde secundair onderwijs, na de explorerende fase en voor de aanvang van het hoger onderwijs.
Afname-modaliteiten	Jaarlijks georganiseerd door de Vlaamse overheid. De toelatingsexamens zelf vinden op verschillende locaties in Vlaanderen plaats. Elke deelnemer krijgt een locatie toegewezen. Het examen wordt afgelegd op een computer die ter beschikking wordt gesteld op de locatie van het examen. Het examen bestaat uit twee onderdelen: Kennis en Inzicht in Wetenschappen (KIW) en Generieke Competenties (GC). Alle vragen zijn meerkeuzevragen en er wordt een giscorrectie toegepast (+3, 0 of -1). Er wordt van studiekeuzers verwacht dat ze zich grondig voorbereiden op dit examen. Een overzicht van de leerstof die bevroegd zal worden is beschikbaar op de informatie-website van het examen. Een bepaald aantal gunstig gerangschikte studenten wordt effectief toegelaten tot de opleiding.
Inbedding in de OLB	Proefexamens met de examenvragen van vorige jaren zijn beschikbaar. Deze proefexamens kunnen online gemaakt worden als voorbereiding op het eigenlijke toelatingsexamen. Een overzicht van het materiaal dat ter beschikking gesteld wordt tijdens het examen is raadpleegbaar, zodat kandidaat-studenten in dezelfde omstandigheden kunnen oefenen voor het examen. Ook een leerstofoverzicht voor het onderdeel KIW is beschikbaar.

	<p>Kandidaat-studenten kunnen achteraf het examen online inkijken binnen een bepaalde termijn. Er is geen digitale feedback voorzien. Kandidaat-studenten krijgen enkel inzage in de vragen, de aangeduide antwoorden en de correcte antwoorden.</p> <p>Van studiekeizers wordt verwacht dat ze zich grondig voorbereiden op het toelatingsexamen. Hierdoor ontstaat al tijdens het secundair onderwijs een cultuur van bijlessen en bijscholingen in functie van het toelatingsexamen. Op sommige scholen wordt de voorbereiding formeel aangeboden in de vorm van seminaries waar de leerlingen voor kunnen inschrijven, maar ook privé bijlessen zijn populair. Voorbereiding kan ook aan de hand van het digitaal oefenplatform 'Usolvit' (https://www.usolvit.be/servlet/home/index.action).</p>
Remediëring	Op basis van het resultaat en het inkijken van het examen kan de studiekeizer voor zichzelf opmaken waar remediëring nodig is. Dit kan zowel voor kandidaat-studenten die toegelaten worden tot de opleiding, als voor zij die niet gunstig gerangschikt waren en in een volgend academiejaar opnieuw willen deelnemen aan het toelatingsexamen.
Dwingend karakter	<p>Verplicht voor de bacheloropleiding geneeskunde en tandheelkunde.</p> <p>Een bewijs van gunstige rangschikking is een voorwaarde voor inschrijving.</p> <p>Er staat geen vervalttermijn op het ticket voor inschrijving voor de opleiding arts of tandarts. Een gunstig resultaat blijft onbeperkt geldig ook voor volgende academiejaren.</p>
Gevolg	<p>Bindend resultaat. Het toelatingsexamen selecteert kandidaat-studenten die gunstig gerangschikt zijn en worden toegelaten tot de opleiding (selectie/toelating).</p> <p>De toelating voor de opleiding arts of tandarts blijft onbeperkt geldig, er bestaat geen vervalttermijn voor de inschrijving.</p>
Meer informatie/bronnen	<p>https://toelatingsexamenartstandarts.be</p> <p>https://toelatingsexamenartstandarts.be/nieuws</p>

8.1.2 Kunsten (Artistieke Toelatingsproef)

Beknopte omschrijving	Verplichte en bindende artistieke toelatingsproef voor de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunst alsook muziek en podiumkunsten.
Doel	Selectie van kandidaat-studenten die succesvol zullen zijn in de opleiding (voorspelling). De toets is toegespitst op de begincompetenties van specifieke opleidingen in de kunsten.
Studiekeuze-taken	Exploratie van zichzelf: De studiekeizer gaat na of zijn vaardigheden en kennis volstaan om de opleiding aan te vatten. Daarnaast kan de studiekeizer bij het uitvoeren van de opdrachten en tijdens het gesprek aanvoelen of de opleiding aansluit bij zijn interesses.

	Binding: Indien het resultaat en de feedback op de toelatingsproef positief zijn, kan dit een bevestiging vormen om voor de opleiding te kiezen.
Initiatiefnemer	De instelling die de opleiding aanbiedt, organiseert de toelatingsproef en bepaalt de evaluatiecriteria.
Gebruiker	Studiekezler die zich wil inschrijven voor een kunstenopleiding aan een hogeschool in Vlaanderen.
Tijdstip afname	De proef wordt in de meeste instellingen op meerdere momenten georganiseerd doorheen het academiejaar. Afhankelijk van de instelling gelden andere momenten en voorwaarden.
Afname-modaliteiten	<p>Wordt afgenomen door de hogeschool waar de kandidaat-student wil inschrijven. De specifieke modaliteiten verschillen over de verschillende opleidingen. Over het algemeen kunnen volgende modaliteiten in alle opleidingen teruggevonden worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De proef bestaat meestal uit twee onderdelen. Het eerste deel is een (of soms meerdere) opdracht(en) die de kandidaat-studenten thuis dienen te maken en dan in te dienen. Een tweede element is een gesprek met docenten uit de opleiding over de ingeleverde opdrachten van de kandidaat-studenten en hun motivatie voor de opleiding. • De criteria waarnaar gekeken wordt tijdens de evaluatie van de opdrachten zijn tweeledig. Enerzijds wordt gekeken naar de kennis, het inzicht en de flexibiliteit van de kandidaat-studenten, alsook hun culturele bagage en creativiteit. Anderzijds worden ook meer persoonlijke criteria in rekening gebracht zoals fascinatie, verbeeldingskracht en goesting.
Inbedding in de OLB	Door de persoonlijke aanpak van de kandidaat-student krijgen docenten een eerste kennismaking met de kandidaat-studenten, hun motivatie en kunnen. Dit laat de opleiding toe om de kandidaat-studenten in de toekomst persoonlijker en meer gericht te begeleiden.
Remediëring	/
Dwingend karakter	Deelname aan de proef is verplicht om te kunnen inschrijven.
Gevolg	Bindend resultaat. Slagen op de proef is een voorwaarde om te kunnen inschrijven in de opleiding waarvoor de proef werd afgelegd.
Meer informatie/bronnen	<p>Zie onder andere:</p> <p>https://onderwijs.vlaanderen.be/toelatingsproeven-kunstopleidingen</p> <p>https://www.luca-arts.be/nl/artistieke-toelatingsproeven-campus-sint-lucas-gent</p> <p>https://www.ritcs.be/nl/toelatingsproeven</p> <p>https://pxl-mad.be/toelatingsinfo</p>

<https://schoolofartsgent.be/2021/onderwijs/toelatings-en-oriënteringsproeven/>
<https://kaskconservatorium.be/2021/onderwijs/toelatings-en-oriënteringsproeven/academische-bachelor/>
<https://www.sintlucasantwerpen.be/praktisch/toelatingsvoorwaarden/#de-toelatingsproef>
<https://www.kcb.be/nl/Studeren/Inschrijven-en-Toelatingsproeven>

8.2 Eventuele opmerkingen

Voor inschrijvingen vanaf academiejaar 2023-2024 wordt naast de toelatingsexamens arts en tandarts ook voor de opleiding dierenarts een toelatingsexamen (het toelatingsexamen dierenarts) georganiseerd (zoals bepaald in het decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs van 15 juli 2022).

Het examen zal voorbereid worden door dezelfde examencommissie, aangevuld met experts diergeneeskunde, en het zal eveneens uit twee onderdelen bestaan: Generieke Competenties (GC) en Kennis en Inzicht in Wetenschappen (KIW).

9 (Toekomstige) Se-n-Se jaren die voorbereiden op hoger onderwijs

9.1 Kenmerken/criteria

9.1.1 Voorbereidende jaren op hoger onderwijs

Beknopte omschrijving	Oriënterings- of (zelf)exploratie-instrument Remediëringinstrument
Doel	<p>Leerlingen bijspijkeren en voorbereiden op het HO.</p> <p>In het ASO wil dit jaar tekorten in de voorkennis voor wiskunde en wetenschappen bijwerken: Bijzondere wetenschappelijke vorming.</p> <p>In het KSO bereiden deze jaren voor op de artistieke toelatingsproeven van het hoger onderwijs. Het gaat om bijzondere artistieke vorming, bestaande uit: Bijzondere beeldende vorming (Beeldende kunsten), Bijzondere muzikale vorming, Bijzondere vorming dans, Bijzondere vorming woordkunst-drama.</p> <p>Bij Defensie bestaat er op vergelijkbaar niveau de opleiding Voorbereidende divisie KMS.</p>
Studiekeuze-taken	Oriëntatie van zichzelf: De leerlingen krijgen een beter inzicht in het eigen kunnen en wat er nog nodig is om te kunnen starten aan de opleiding van keuze. Door Meer informatie/bronnen te verzamelen over een bepaalde

	<p>opleiding kunnen de leerlingen ook overwegen of die aansluit bij hun interesses.</p> <p>Beslissingsstatus: doorheen dit schooljaar krijgen de leerlingen meer inzicht in de vereisten die verbonden zijn aan de opleiding waarin ze zouden willen starten. Op basis van die informatie en hun voorbereiding kunnen de leerlingen dan een overwogen keuze maken en beslissen of de opleiding(en) iets voor hen zijn.</p> <p>Binding: Dit schooljaar kan de leerlingen sterk motiveren en voorbereiden op de opleiding waarvoor ze zullen kiezen. Door die motivatie zouden de leerlingen een positieve keuze kunnen maken.</p>
Initiatiefnemer	Deelnemende scholen secundair onderwijs. In sommige gevallen in overleg met hogescholen en universiteiten.
Gebruiker	Leerlingen uit het ASO of KSO die zich nog extra willen voorbereiden op het hoger onderwijs.
Tijdstip afname	<p>Leerlingen kunnen inschrijven voor dit jaar aan het einde van het secundair onderwijs en voor de aanvang van het hoger onderwijs.</p> <p>Een diploma secundair onderwijs is een voorwaarde om toegelaten te worden. Voor bepaalde voorbereidende jaren in bepaalde scholen moeten geïnteresseerden ook slagen in een toelatingsproef. Voor leerlingen uit een niet-Vlaamse onderwijsinstelling of OKAN-onderwijs beslist de toelatingsklassenraad over de toelating tot het schooljaar.</p>
Afname-modaliteiten	Gemeenschappelijk jaar met een vast programma. Gelijkgesteld met Secundair Onderwijs.
Inbedding in de OLB	Doorgedreven begeleiding waarbij zo veel mogelijk wordt aangesloten bij de specifieke noden van de leerling. Slagen voor dit jaar is geen noodzakelijke voorwaarde om te kunnen starten in het hoger onderwijs.
Remediëring	<p>Voor leerlingen uit het ASO staat het volledige voorbereidend jaar in het teken van remediëring. Het doel van dit schooljaar is het bijspijkeren van bepaalde kennis en vaardigheden die in de vooropleiding van de studiekeuzer minder aanwezig waren, maar wel belangrijk zijn bij het aanvangen van een opleiding in het hoger onderwijs.</p> <p>Voor leerlingen uit het KSO ligt de focus op de voorbereiding voor de toelatingsproeven in het hoger onderwijs. Hier kan dus zeker ook plaats gemaakt worden voor het aanpakken van bepaalde tekorten of het finetunen van bepaalde vaardigheden.</p>
Dwingend karakter	Optioneel. Leerlingen kunnen met een ASO- of KSO-diploma ook rechtsreeks doorstromen naar het hoger onderwijs. Deelname aan of slagen voor dit jaar is dus geen noodzakelijke voorwaarde om te kunnen deelnemen aan het hoger onderwijs.
Gevolg	<p>Betere voorbereiding op het hoger onderwijs, zowel op professionele als academische bacheloropleiding (doorstroomfinaliteit).</p> <p>Na het afronden van dit leerjaar krijgt de leerling een attest van regelmatige lesbijwoning, als het leerjaar geheel of ten dele gevolgd werd.</p>

Meer informatie/bronnen	https://www.onderwijskiezer.be/v2/secundair/sec_3graad_vj.php
--------------------------------	---

9.1.2 Naamloos jaar

Beknopte omschrijving	Oriënterings- of (zelf)exploratie-instrument Remediëring-instrument
Doel	Leerlingen uit een BSO-studierichting bijspijkeren tot op het niveau van de TSO-eindtermen (voor onder meer wiskunde, talen, en de wetenschappelijke vorming) brengen en voorbereiden op de overstap naar het hoger onderwijs (in eerste instantie een professionele bacheloropleiding).
Studiekeuze-taken	<p>Oriëntering van zichzelf</p> <p>Exploratie in de diepte: De leerling krijgt inzicht in welke opleidingen er bestaan en mogelijk zijn na dit schooljaar, alsook welke opties er bestaan op de arbeidsmarkt. Op basis hiervan kunnen de leerlingen evalueren of dit aansluit bij hun interessegebied.</p> <p>Beslissingsstatus: Doorheen dit schooljaar krijgen de leerlingen meer inzicht in de vereisten die verbonden zijn aan de opleiding waarin ze zouden willen starten en de mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Op basis van die informatie en hun voorbereiding kunnen de leerlingen dan een overwogen keuze maken en beslissen of verder studeren of beginnen werken hun voorkeur krijgt.</p> <p>Binding: Dit schooljaar kan de leerlingen sterk motiveren en voorbereiden op de opleiding of de job waarvoor ze zullen kiezen. Door die motivatie zullen de leerlingen een positieve keuze kunnen maken.</p>
Initiatiefnemer	Deelnemende scholen secundair onderwijs.
Gebruiker	Leerlingen uit BSO
Tijdstip afname	<p>Leerlingen kunnen inschrijven voor dit jaar aan het einde van het secundair onderwijs en voor de aanvang van het hoger onderwijs.</p> <p>De leerlingen die dit wensen te volgen, moeten een studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs, of een diploma secundair onderwijs uitgereikt in het BSO bezitten.</p> <p>Voor leerlingen uit een niet-Vlaamse onderwijsinstelling of OKAN-onderwijs beslist de toelatingsklassenraad over de toelating tot het schooljaar.</p>
Afname-modaliteiten	/
Inbedding in de OLB	<p>Veel aandacht voor coaching: intakegesprekken, motivatie peiling, groepsdynamiek.</p> <p>Leren leren staat centraal</p>
Remediëring	Het volledige naamloos jaar staat in het teken van remediëring. Het doel van dit schooljaar is het remediëren van de nodige competenties en

	vaardigheden om te kunnen starten aan een bepaalde opleiding in het hoger onderwijs.
Dwingend karakter	<p>Leerlingen kunnen een diploma secundair onderwijs behalen, indien ze een getuigschrift 2de graad secundair onderwijs hebben behaald en naast het 1ste leerjaar van de 3de graad, ook het 2de leerjaar van de 3de graad BSO en het 3de leerjaar van de derde graad BSO ingericht als naamloos leerjaar met vrucht hebben beëindigd. Als het jaar wel werd beëindigd of slechts gedeeltelijk werd gevolgd in de betrokken school, dan wordt er een oriënteringsattest C uitgereikt.</p> <p>Beschikken over een diploma secundair onderwijs is nodig om zich te kunnen inschrijven voor een (professionele of academische) bacheloropleiding in het hoger onderwijs.</p>
Gevolg	<p>Indien geslaagd, wordt een diploma secundair onderwijs afgeleverd (voor Meer informatie/bronnen, zie dwingend karakter).</p> <p>Door het volgen van dit jaar is de studiekiezer beter voorbereid op het hoger onderwijs (en ook op de arbeidsmarkt).</p>
Meer informatie/bronnen	https://www.onderwijskiezer.be/v2/secundair/sec_detail.php?detail=1236

9.2 Eventuele opmerkingen

Stap voor stap wordt het secundair onderwijs hervormd. In het kader van de modernisering van het secundair onderwijs staat de onderverdeling van studierichtingen in drie finaliteiten (en studiedomeinen) centraal: de finaliteit arbeidsmarkt, de dubbele finaliteit en de doorstroomfinaliteit.

In 2025-2026 wordt het 7de jaar secundair onderwijs hervormd. In dit 3e leerjaar van de 3e graad, zal enkel nog sprake zijn van Se-n-Se-opleidingen. Deze worden niet langer gekoppeld aan onderwijsvormen (ASO, TSO, KSO, BSO) en bevatten zowel het vroegere naamloos leerjaar (BSO) als de vroegere bijzondere wetenschappelijke/artistieke vorming (ASO/KSO). De voorbereidende jaren hoger onderwijs onder de vorm van bijzondere wetenschappelijke of bijzonder artistieke vorming zullen gekoppeld zijn aan de doorstroomfinaliteit en dubbele finaliteit. Het vroegere naamloos leerjaar zal gekoppeld zijn aan de arbeidsmarktfinaliteit, en is in eerste instantie gericht op de doorstroom naar bepaalde professionele bacheloropleidingen. Zie [Interactieve tool](#) en [Onderwijskiezer](#)

Overige bronnen

Naast de bronnen die hierboven al genoemd werden per instrument (telkens zie: meer informatie/bronnen), werd ook gebruik gemaakt van deze bronnen:

[Onderwijskiezer.be](https://onderwijskiezer.be)

[Seminarie - Instrumenten in de overgang van secundair naar hoger onderwijs | Vlor](#)

Vlaamse Interuniversitaire Raad (2018). *Opvolging vraag VLIR Bureau: Overgang secundair-hoger onderwijs*. [interne nota]

